

ÜLEVAADE

Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisala 2022. aasta riigieelarve eelnõu

	2022 RE kogumaht	2022 RE	Osakaal 2022 RE kogumahust
TULUD	13 130 809	199 846	2%
KULUD	-13 638 494	-838 630	6%
INVESTEERINGUD	-715 975	-65 355	9%
FINANTSEERIMISTEHINGUD	647 348	261	0%

Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) valitsemisala kulud (838,6 mln) ja investeeringud (65,3 mln) kokku ca 903,6 mln eurot. Valitsemisala kulud moodustavad 6% ja investeeringud 9% riigieelarve kogu kulude ja investeeringute mahust. Koos KOV üldhariduse ja huvitegevuse toetusega on 2022. a maht 1,3 mld eurot.

- Kokku otsustas Vabariigi Valitsus eraldada valitsemisalale lisavahendeid 2022. aastaks ca 54,29 mln eurot sh:
- Õpetajate palgakasv 20,7 mln eurot.
- Kultuuritöötajate 0,26 mln eurot.
- Õpilütkadega tegelemine koolides 12 mln eurot.
- Eesti keelne haridus 5 mln eurot (ei kajastu HTMi eelarves vaid VV reservis).
- Teaduse rahastamiseks lisandus 16,33 mln eurot.

Kulude kokkuhoiu meede kokku 7,8 mln eurot (sh Hasartmängumaksu lahti sidumine kuludest 0,3 mln ja Riigigümnaasiumide ehitus 1 mln).

OLULISED MÄRKSONAD VALITSEMISALA 2022.A EELARVEST

Õpetajate väärtustamine

- 2022. aasta riigieelarves on õpetajate palgafondiks (sh riigi-, era- ja KOV üldharidus- ja kutsekoolides) 419 mln eurot. **Õpetaja arvestuslik keskmine palk tõuseb 7,3%**, mis kasvatab õpetaja arvestuslikku keskmist palka 1653 euronit (kasv 113 eurot), mis on samal tasemel riigi keskmise palgaga. Palga alamäär tõuseb 1412 euronit (kasv 97 eurot). Selleks eraldati Vabariigi Valitsuse otsusega 20,7 mln eurot ning lisaks ministeeriumi investeeringute ja tegevuste kokkuhoiu arvelt 9,3 mln eurot.
- **Jätkub lasteaiaõpetajate motiveerimine** eesmärgiga hoida õpetajate palk 90% ning magistriskraadiga õpetajate palk 100% üldhariduse õpetaja palga alammäära tasemel.
- **Esimest korda tööle asuvate õpetajate ja tugispetsialistide toetamiseks** eraldati riigieelarvest 2,9 miljonit eurot lähtetoetusteks. Toetuse summa on 12 783 eurot ühe inimese kohta ning käesolevast õppeaastast makstakse seda ühes osas, mis annab alustavatele spetsialistidele parema stardipositsiooni.
- **Toetatakse õpetajate, koolijuhtide kompetentside ja pädevuste kasvu**, jätkatakse omavalitsuste haridusjuhtide professionaalse võimekuse tõstmise programmidega.

Kõrgharidus

- **Toetatakse 201,1 mln euroga kõrgharidusõppe pakkumist ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides**, tagatakse õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja

toetused. Kõrghariduse tegevustoetuseks avalik-õiguslikele ülikoolidele ja ministeeriumi hallatavatele rakendus kõrgkoolidele on planeeritud 162,5 mln eurot.

- **Alates 2022/2023. õppeaasta algusest minnakse järk-järgult üle doktoranditoetuselt nooremteaduri ametikohtade toetusele.** 2022. aastal on doktorantide üleviimiseks nooremteaduriteks planeeritud kõrghariduse ja teaduse valdkonnas kokku 2,3 mln eurot, koos varem doktoriõpinguid alustanute doktoranditoetusega kokku 10,7 mln eurot ning doktoranditoetuselt makstavaks sotsiaalmaksukuluks on kavandatud 4,2 mln eurot. (reformi mõju kajastub ka teadusevaldkonnas kuludes).

Teadus

2022. aasta riigieelarves püsib teadusrahastus 1% sisemajanduse koguproduktist. Võrreldes tänavuse aastaga lisandub teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni toetuseks uuel aastal üle 40 miljoni euro. **Lisanduvast rahast suunatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi kaudu teadussüsteemi toimimise kindlustamiseks 16,3 miljonit eurot.** Haridus- ja teadusministeeriumi lisaraha suunatakse ennekõike teadussüsteemi jätkusuutliku toimimise kindlustamiseks, suurendades nii uurimistoetuste mahtu kui teadusasutuste baasfinantseerimist. Tähtsal kohal on noorteadlaste järelkasvu kindlustamine, toetades doktorantide üleminekut nooremteadurite ametikohtadele. Lisatähelepanu pööratakse haridusuuringute ja haridusinnovatsiooni tegevuste hoogustumisele.

Õpilüünkade tasandamine

12,0 mln eurot, eraldatakse koolidele, et pakkuda 2021/2022. õppeaastal tuge õpilastele, kel on tekkinud COVID-19 kriisist tingitud õpiraskused.

Eesti keelne kool (sh koolieelsed lasteasutused)

Eesti keelest erineva emakeelega laste toetamiseks eesti keele omandamisel on kavandatud kokku 8 miljonit eurot, millest 5 mln eurot on kavandatud VV reservi. Koolieelsetes lasteasutustes ja üldhariduskoolides tagatakse muu emakeelega laste rühmadesse eestikeelne lisaõpetaja.

Elukestev õpe ja tööturg

6,2 mln eurot on planeeritud täiendus- ja ümberõppevõimaluste pakkumiseks, kvalifikatsiooni tõstmiseks ja võtmepädevuste arendamiseks. Toimuvad tegevused haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomiseks formaalharidusse.

Kõigil haridustasemetel arendatakse ettevõtlusõpet 2,1 mln euroga, eesmärgiga rakendada ettevõtlikkust arendav õpikäsitus ja ettevõtlus- ning karjääriõpet süsteemselt kõigil haridustasemetel ja -liikides.

Täiendavate töökohapõhise õppe koolituskohtade loomist ning praktilise õppe arendamist kutse- ja kõrgkoolides toetatakse 2,6 mln euroga.

Noored

Arendatakse institutsioonide võrgustikke ning toetatakse noorte sotsialiseerumist ja ühistegevust soodustavaid algatusi noorsootöösutustes ja noorteühingutes. **Noorte riskikäitumise vähendamiseks ja tõrjutusriski ennetamiseks toetatakse 2,1 mln euroga** noorsootöö piirkondliku kättesaadavuse parandamist ja noorte noorsootöösse kaasamist.

Noortele kvaliteetse ja mitmekesise huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuse parandamist toetatakse 11 mln euroga, millest 10,3 mln eurot moodustab kohalikele omavalitsustele eraldatav toetus.

Koolivõrk

Korrastatakse tuge vajavate õpilaste koolide võrk, parandatakse õppetingimusi ja teenuste kättesaadavust.

Kohalikud omavalitsused ja erakoolide pidajad saavad toetust väikelahenduste loomiseks, et tuge vajavaid lapsi oleks võimalik kaasata tavakooli.

2022. a alustavad õppetegevust uued Rakvere ja Saue riigigümnaasiumid. Avatakse Tallinna Muusika- ja Balletikool.

ÜLEVAADE HTM VALITSEMISALA EELARVEST

TUV Tark ja tegus rahvas Haridus- ja noorteprogramm

Eelarve	2021	2022	Muutus	Muutus %
Kulud eelarves kokku	-590 428	-594 004	3 576	0,6%
<i>Sh 2021.a LEA ühekordselt eraldatud vahendid</i>	<i>-13 500</i>			

Programmi tegevus: Haridusvõrgu korrastamine ja arendamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-95 749	-48 633	-47 116	-49%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-35 880</i>	<i>-24 685</i>	<i>-11 195</i>	<i>-31,2%</i>

Kulude vähenemise põhjused:

- 3,1 mln 2021.a ühekordsed kohaliku omavalitsuse koolide investeeringud;
- RKAS-i kulud vähenevad võrreldes 2021. a 7,4 mln;
- KOV-idele HEV koolide üleandmine väheneb 0,2 mln;
- 0,5 mln olid 2021 kaudsed kulud, mida 2022 selles tegevuses pole.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Korrastatakse 7,9 mln euroga tuge vajavate õpilaste koolide võrk, parandatakse õppetingimusi ja teenuste kättesaadavust.
- Kohalikud omavalitsused ja erakoolide pidajad saavad 1,9 mln eurot toetust väikelahenduste loomiseks, et tuge vajavaid lapsi oleks võimalik kaasata tavakooli.
- 2022. a alustavad õppetegevust uued Rakvere ja Saue riigigümnaasiumid. Avatakse Tallinna Muusika- ja Balletikool. Kokku on riigigümnaasiumide ehitamiseks (investeeringud) kavandatud 48,7 mln eurot.
- Põhikoolide õppehoonete investeeringutoetuseks on välisvahendite arvelt kavandatud 12,6 mln eurot.
- Kohalikele omavalitsustele HEV koolide üleandmise kulude katmiseks on kavandatud 0,2 mln eurot.
- Riigi Kinnisvara AS-i haridus- ja teadusasutuste kinnistute haldamiseks on kokku kavandatud 27,7 mln (siin tegevuses 25 mln), millest 0,6 mln eurot on investeeringud.
- Õpetajate arvestusliku keskmise palga tõusuks on investeeringute ajatamise arvelt kavandatud 4,3 mln eurot.
- Taastuenergia lahendusteks koolides ja teadusasutustes on kavandatud 1,5 mln eurot.

Tegevuste elluviimiseks on kokku kavandatud 97,9 mln eurot, millest tegevuse eelarves on kuludena 48,6 mln eurot. 49,3 mln eurot moodustavad investeeringud (toodud tabelites 13,14).

Programmi tegevus: Ligipääsu tagamine üldharidusele

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-105 344	-136 123	30 779	29%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-101 878</i>	<i>-132 569</i>	<i>30 691</i>	<i>30%</i>

Kasv tuleneb peamiselt õpetajate palga kasvust, milleks eraldati lisavahenditest 20,7 mln eurot ja lisaks ministeeriumi eelarvest tegevusest 2,2 mln eurot tegevuskulude kokkuhoiu ning tegevuste prioriseerimise arvelt. Õpilaste arvu kasvust tuleneva baasi tagamiseks, uute riigi gümnaasiumide moodustamiseks ning tõhustatud ja eritoel olevate õpilaste tegevuskulude katmiseks eraldati lisaraha kokku 7,7 mln eurot. Ühekordset eraldati lisaraha 12,0 mln eurot, et pakkuda 2021/2022. õppeaastal tuge õpilastele, kel on tekkinud COVID-19 kriisist tingitud õpiraskused. 2021.a lisaelarvega eraldati 13,5 mln COVID-19 kriisist väljumiseks vahendid.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Õpilaskodu toetuseks munitsipaal- ja erakoolidele on kavandatud 1 mln eurot, arvestusega 2000 eurot õpilase kohta. 2021. aastal eraldati õpilaskodutoetust koolide pidajatele 401 õpilase kohta. Täpsem toetuste jaotus selgub EHISE (Eesti Hariduse Infosüsteem) andmete põhjal 10.11.2021.
- Erakoolidele, omavalitsustele vanglaõppe korraldamiseks, rahvusvaheliste õppekavade arendamiseks ning riigikoolidele on planeeritud 87,5 mln eurot. Toetust eraldatakse õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukuludeks ja nende täienduskoolituseks, õppekirjanduse hankimiseks, koolilõunaks (v.a vanglaõppe) ja tegevuskuludeks (v.a vanglaõppe). Täpsem toetuste jaotus selgub EHISE (Eesti Hariduse Infosüsteem) andmete põhjal 10.11.2021. Tegevusete ja toetuste selgitused alljärgnevalt:
 - Toetatakse IBO (International Baccalaureate Organisation) õppekavade rakendamist ja Euroopa Kooli arengut 3,9 mln eurot. Rahvusvaheliste õppekavade arendamiseks SA Euroopa Koolile ja kahele omavalitsusele - Tallinna ja Tartu linnale. Eesmärk on võimaldada ühtset haridust Euroopa Liidu teenistujate lastele.
 - Vanglaõppe haridustoetus summas 0,7 mln eurot on kavandatud kinnipeetavate üldhariduse omandamiseks.. Õpet korraldavad Tallinna linn, Kohtla- Järve linn ja Tartu linn.
 - Riigi üldhariduskoolidele tagatakse koolipidamise kulud, tööjõu- ja majandamiskulud 82,9 mln eurot (sh tagatakse haiglaõppe võimalus). Käesoleval õppeaastal käib õppetöö 35 riigi üldhariduskoolis, 22/23 õppeaastal alustab õppetööd veel 2 riigikooli (Rakvere Riigigümnaasium ja Saue Riigigümnaasium) ning 23/24 õppeaastal veel 6 (Pelgulinna Riigigümnaasium, Mustamäe Riigigümnaasium, Tõnismäe Riigigümnaasium, Rae Gümnaasium, Narva Eesti Gümnaasium ja Narva Gümnaasium).

Programmi tegevus: Ligipääsu tagamine kutseõppele

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-98 512	-94 982	-3 530	-4%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-76 756</i>	<i>-76 048</i>	<i>-708</i>	<i>-1%</i>

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Kutsekoolide tööjõu- ja majandamiskulud koos õpetajate ja koolijuhtide töötasuga ning õpilaste sotsiaaltoetustega (õppetoetused, sõidusoodustused ning koolitoidu toetus) on kokku kavandatud 76,1 mln eurot, sellest rahastamismudeli alusel planeeritavad õpetajate tööjõukulud 38,9 mln eurot. Rahastatakse ca 20 000 koolituskohta, ühe koolituskoha arvestuslik alus on 60 arvestuspunkti (s.o ühe õppeaasta õppetöö maht) mahus õpiväljundeid. Täpsem jaotus kulukontode vahel selgub tegelike Eesti Hariduse Infosüsteemi õpilaste arvude alusel seisuga 10. november 2021.
- Omatulude arvelt kokku 6,3 mln eurot, laekub peamiselt praktilise õppega seotud laekumistest, kasutatakse kutseõppeasutuste õppeprotsessi arendamiseks ja tasuliste teenustega seotud kuludeks. Lisaks suunatakse laekuv tulu õppevaldkonna eripära arvestades tagasi õppetootmise jätkusuutlikkuse tagamiseks.

- Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna toetusest rahastatakse 0,3 mln euroga kutsevaliku õppekavade projekti. Sihtrühmaks on inimesed, kes ei oska erialavalikut teha, on õpingud katkestanud või neil puudub piisav ettevalmistus kutseõpingutega alustamiseks.
- 0,5 mln euroga soodustatakse kutseõppeasutuste õppetaristu ühiskasutust ning toetatakse õppekeskkonna (nt õppelaborite inventar, õppetöök vajalikud seadmed) kaasajastamist.

Programmi tegevus: Ligipääsu tagamine kõrgharidusele

Eelarve	2020 RE	2021 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-201 770	-201 069	-701	0%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-193 040</i>	<i>-193 231</i>	<i>191</i>	<i>0%</i>

Tegevuse kokku eelarve väheneb, kuna 2021. aastal eraldati ühekordsena koolipsühholoogide kutseasta vahendid summas 0,2 mln eurot. Vähenevad rakenduskõrgkoolide majandustegevusest tehtavad tegevused 0,2 mln euro võrra ning rakenduskõrgkoolide amortisatsiooni prognoos. Piirmääraga vahendite eelarve suureneb seoses doktoranditoetuse sotsiaalmaksu kajastamisega eelarve liigilt 10 (arvestuslikud vahendid) liigile 20 (piirmääraga vahendid).

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Kõrghariduse tegevustoetuseks avalik-õiguslikele ülikoolidele ja ministeeriumi hallatavatele rakenduskõrgkoolidele on planeeritud 162 mln eurot, millele lisanduvad rakenduskõrgkoolide tegevustoetusest rahastatavad investeeringud 0,5 mln eurot. Sealhulgas toetatakse keelest erineva emakeelega üliõpilaste eesti keele omandamist kõrgharidusõpingute ajal.
- Omatulude arvelt 1,2 mln eurot, kaetakse rakenduskõrgkoolide õppeprotsessi arendamise ja tasuliste teenustega (nt täiendkoolituse pakkumise, ühiselamu ja muude ruumide välja rentimisega) seotud kulud.
- Ülikoolide raamatukogusid toetatakse 1,9 mln euroga.
- SA Tartu Ülikooli Kliinikumile eraldatakse arstiõppe kliinilise õppe läbiviimiseks 0,8 mln eurot ning toetatakse täiendavate õppekohtade loomist tervishoiukõrgkoolides õdede nappuse leevendamiseks ca 0,5 mln euroga.
- Õpetajakoolituse ja koolipsühholoogide kutseasta tegevusi (tegevuse siseste ümbertõstmiste arvelt) toetatakse Tartu Ülikoolis ja Tallinna Ülikoolis 0,4 mln euroga.
- Lisaks tegevustoetusele toetatakse 1,6 mln euroga kõrgharidusõppe läbiviimist ja kvaliteedi tugevdamist regionaalsetes kolledžites.
- Tartu Ülikooli õpetajahariduse uue õppehoone rajamise toetus eraldatakse ülikoolile täies mahus 2021 aastal, kuna selleks on tegelik vajadus. Õppetöoga planeeritakse alustada uues hoones 2022/2023. õppeaastal. 2022. aastal suunatakse esialgselt selleks ettenähtud vahendid ühekordselt kõrghariduse tegevustoetuse ja sihtotstarbeliste toetuste katmiseks summas 3,1 mln eurot.
- Doktorioõppe tulemustasudeks on kokku kavandatud 3,1 mln eurot.
- Akadeemilise järelkasvu ning kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistide tagamiseks toetatakse doktorioõppe efektiivsuse kasvu. Rakendatakse doktorioõppe sotsiaalsete garantiide paketti. Alates 2022/2023. õppeaasta algusest järkjärguline üleminek doktoranditoetuselt nooremteaduri töötasu toetusele. 2022. a doktorioõppesse astunutest pakutakse nooremteaduri ametikohta kuni 300-le üliõpilasele, varem alustanutele jätkatakse doktoranditoetuse maksmist. 2022. aastal on doktoranditoetuseks ning nooremteaduri palgaks kokku 10,1 mln eurot ning doktoranditoetuselt makstavaks sotsiaalmaksukuluks kavandatud 4,2 mln eurot Doktorioõppe reformi tulemusena aset leidva ülemineku doktorandist nooremteaduriks kaasnevaid täiendavaid kulusid rahastatakse teadussüsteemi programmist.
- 12,4 mln eurot on planeeritud sotsiaaltoetusteks. Sellest õppetootusteks sh vajaduspõhisteks õppetootusteks ja vajaduspõhisteks eritoetusteks 9,7 mln eurot, toetuse saajaid on ligikaudu 6000 üliõpilast igal semestril. Toetused suuruses 75-220 eurot kuus toetavad neid üliõpilasi, kes on majanduslikult ebasoodsamas olukorras. Sihtotstarbeliste stipendiumid 0,3 mln eurot, toetatakse erivajadustega üliõpilaste ja asendushooldusel viibinud või eestkostja peres elanud üliõpilaste

ligipääsu kõrgharidusõppele. Puude liigist ja raskusastmest lähtuvad 60-510 euro suurust igakuist stipendiumit saab ligikaudu 350 üliõpilast aastas. Parema õppeedukusega üliõpilastel on võimalik saada tulemusstipendiumi, milleks on planeeritud 2,4 mln eurot. 100 euro suurust stipendiumi saab u 2500 üliõpilast aastas.

Programmi tegevus: Täiskasvanuhariduse arendamine ja õppimisvõimaluste loomine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-6 495	-6 213	-282	-4%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-109</i>	<i>-151</i>	<i>42</i>	<i>39%</i>

Kulud vähenevad seoses SF meetmete lõppemisega.

Pakutakse täiendus- ja ümberõppevõimalusi kvalifikatsiooni tõstmiseks ja võtmepädevuste arendamiseks ning arendatakse mitteformaalõppe kvaliteeti. Toimuvad tegevused haridustee katkestanud täiskasvanute tagasitoomiseks formaalharidusse ning arendatakse varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamise (VÕTA) süsteemi. Toetatakse täiskasvanuhariduse osapoolte võrgustiku tööd ja täiskasvanute teadlikkuse tõstmist elukestvast õppest ning õppimisvõimalustest. EL struktuurifondide toel võimalik pakkuda täiendus- ja ümberõppevõimalusi ca 7000 õppijale 4,6 mln euro ulatuses.

Programmi tegevus: Hariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-3 681	-34 820	31 139	846%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-2 419</i>	<i>-2 061</i>	<i>-358</i>	<i>-15%</i>

2022.a planeeritakse eelarvesse ka Harno kaudu makstavad Erasmus+ toetused mahus 27,8 mln eurot ja muud otselaekuvad välisloetused mahus 0,7 mln eurot. Varem Euroopa Komisjonilt sihtasutustele otselaekuvaid vahendeid riigieelarves ei kajastatud. Alates 2022 on planeeritud siia tegevusse ka kutsekoolide muude otselaekuvate välisloetuste arvelt tehtavad kulud, suurenemine 2,4 mln eurot.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Peamise osa moodustavad EL rahastatud Erasmus+ kaudu läbi viidavad tegevused summas 28,6 mln eurot, mis panustavad kõrghariduse, kutsehariduse ja noortevaldkonda. Suurendatakse Eesti kõrgkoolide rahvusvahelist atraktiivsust ning toetatakse Eesti üliõpilaste ja õppejõudude õpirännet. Noortevaldkonnas toetatakse Erasmus+ programmi raames noorte omaalgatusi ja noorteprojekte, noorte omavahelisi kohtumisi, sotsiaalseid algatusprojekte ning kogukonda kaasavat sotsiaalset ettevõtlust.
- 1,9 mln euroga tagatakse välisriigi kõrgharidust tõendavate ja kõrgharidusele juurdepääsu võimaldavate kvalifikatsioonide (akadeemilised kraadid, diplomid, tunnistused jt) hindamine, kvalifikatsioonidele vastavuse määramine Eesti haridussüsteemis ning tunnustamiseks ettepanekute tegemine. Lisaks tagatakse erinevate riigisiseste ja rahvusvaheliste Eesti üliõpilaste ja õppejõudude õpirännet toetavate instrumentide kättesaadavus nt riikidevaheliste lepingute stipendiumid, Noore õpetlase toetusmeede koostöös erasektoriga, Kristjan Jaagu stipendium, Nordplus kõrgharidusprogramm, jt.
- Norra ja Euroopa majanduspiirkonna programmi ning erinevate rahvusvaheliste projektide kaudu suunatakse kõrgkoolidevahelise koostöö arendamisse 1,5 mln eurot.
- Rahvusvahelist kutsemeistrivõistlustel osalemiseks on kavandatud 0,2 mln eurot. Toetatakse Eesti võistkonna ettevalmistamist ja osalemist WorldSkills võistlustel Šanghais, eesmärgiga tõsta kutseõppijate motivatsiooni osaleda siseriiklikel kutsemeistrivõistlustel ning tutvustada rahvusvaheliselt Eesti kutseharidust.
- Erinevate rahvusvaheliste projektide kaudu toetatakse 2,4 mln euroga õpirännet kutseõppeasutustes.

Programmi tegevus: Õppekava ja koolikorralduse arendustegevused

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-31 394	-26 434	-4 960	-16%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-18 960</i>	<i>-17 208</i>	<i>-1 752</i>	<i>-9%</i>

Vähenedmine 1,2 mln eurot on seotud üldhariduse tegevuskulude kokkuhoiuga, millest 0,5 mln eurot suunatakse õpetaja palga kasvu. Ülejäänud vähenemine seotud välisvahendite perioodi lõppemisega.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- 3,1 mln eurot suunatakse riiklike õppekavade arendamiseks ja rakendamiseks. Toetatakse põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade rakendamist sh õpetajate koostöövõrgustike tegevust. Toetatakse õppekavaalast teavitust erinevatele sihtgruppidele sh õppekava üldosa põhimõtete ja ainevaldkondade kavade sidustamist ning õpilaste keskkonna- ja säästva arengu alase hariduse edendamist.
- Õpitulemuste ja õppeasutuste välis- ja sisehindamiseks ning nõustamiseks on planeeritud 1,6 mln eurot. Toetatakse testide arendustöid, tegevusnäitajate ja kvalitatiivsete hinnangute rakendamist koolide järelevalves ja nõustamisel, rahuloluhindamist koolides, järelevalve ümberkujundamist ning PISA (*Programme for International Student Assessment*) testi läbiviimist, sh analüüsi ja teavitustöid ja rahvusvahelise inglise keele C1-taseme eksami korraldamiseks kaks korda aastas.
- Õpikäsituse rakendamist toetavate koostöövormide arendamiseks on kavandatud 0,5 mln eurot, sh väärtusprogrammi toetamiseks 0,1 mln eurot, mille fookuses on lasteaia, põhikooli ja gümnaasiumi riiklikes õppekavades väärtuskasvatuse toetamine haridusasutuse, kooli/lasteaia pidaja ja lapsevanemate koostöös ning avalikkusele suunatud väärtusarendus.
- Koolis toimuv kiusamine võib olla üheks peamiseks põhjuseks, miks laps ei tunne ennast koolis turvaliselt ning mille tõttu on ohustatud tema vaimne tervis. Koolikiusamise ennetamise ja vähendamise programmide toetamiseks on kavandatud 0,8 mln eurot. Toetuse eest tagavad programmid erinevaid koolitusi, materjale ja mentortuge programmiga liitunud haridusasutustele, kuidas kiusamist süsteemselt ennetada ja vähendada.
- Andekate õpilaste arengut toetatakse 1,3 mln euroga sh õpilaste üleriigiliste aineolümpiaadide ja konkursside korraldamist ning osaliselt kaetakse rahvusvahelistel olümpiaadidel ja konkurssidel osavõtu- ja korraldamiskulud. Toetatakse andekatele süvaõppeprogramme.
- Kutsehariduse kvaliteedi hindamiseks on planeeritud 0,2 mln eurot SF välisvahenditest. Toetatakse arendustegevusi õppekasvatustöö kvaliteedi tõstmiseks ning koolide paremaks ressursikasutuseks. Kõrgharidusõppe kvaliteedi tagamiseks korraldatakse kõrgkoolide välishindamist ja vajadusel temaatilisi hindamisi. 2022. aastal on selleks planeeritud 0,5 mln eurot.
- Digikultuuri integreerimisega õppesse toetatakse õpilaste digipädevuste arendamist, IT õppe juurutamist kõikides koolides ning muutuvat õpikäsitust toetava ja riiklike õppekavade elluviimiseks vajaliku digitaalse õppevara, sh e-hindamisvahendite arendamist ja kasutuselevõttu koolides. Jätkuvad hariduse valdkonna koosvõimeliste infosüsteemide arendus- ja juurutustööd. Kokku on selleks kavandatud 10 mln (sh investeringud 1,6 mln) eurot.
- Jätkatakse 0,5 mln euro eest põhikooli- ja gümnaasiumi õpilastele e-hindamisvahendite väljatöötamist, piloteerimist ja kasutuselevõttu.
- Haridustasemete ülese digitaalse õppevara loomiseks, hoiustamiseks ja avaldamise keskkonna e-Koolikoti arendamiseks ja kasutuselevõtmiseks on kavandatud 0,5 mln eurot.
- Üld- ja kutsehariduse kaasaegse ning uuendusliku õppevara soetamiseks, arendamiseks ning selle kasutuselevõtuks on kavandatud 5,6 mln eurot.
- Hariduse valdkonna infotehnoloogiliste tegevuste ja taristu arendamiseks on kavandatud 3,4 mln eurot.

- Tegevus sisaldab Haridus- ja Teadusministeeriumile planeeritud haldus- ja juhtimiskulusid summas 9,1 mln eurot, mis on 63,28 % ministeeriumi ülalpidamiskuludest.

Programmi tegevus: Võrdsete võimaluste tagamine hariduses

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-13 715	-9 978	-3 737	-27%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-9 213</i>	<i>-5 339</i>	<i>-3 874</i>	<i>-42%</i>

Tegevuse vähenemine 3,6 mln eurot on seotud mitmekeelse ja kaasavahariduse tegevuskulude kokkuhoiuga ja baasrahastuse vähenemisega. Tegevuste kokkuhoiust 1,8 mln eurot suunatakse õpetaja palga kasvu.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Jätkatakse kaasava hariduse põhimõtete rakendamist, sh tagatakse õppenõustamisteenuste kättesaadavus, milleks on kavandatud 5,2 mln eurot.
- Toetatakse muukeelseid õpilasi eesti keele omandamisel ja nõrgema sotsiaalmajandusliku taustaga piirkondade koole, toetatakse hariduslikku lõimumist. Uuendatakse ja kaasajastatakse eesti keele kui teise keele ainekava põhikoolile, viies kooskõlla kaasaegsete õpimeetoditega, et toetada sujuvat üleminekut eestikeelsele gümnaasiumiõppele 4,3 mln eurot. Lasteaiaõpetajate täiendkoolituseks on kavandatud 0,4 mln eurot.
- Eesti keelne haridus:
- Luuakse paindlikud keeleõppevõimalused gümnaasiumiastmes muu kodukeelega õpilaste õppimisvõimaluste avardamiseks eestikeelsetes ja 60/40 gümnaasiumides. Toetatakse täiendavate keeleõppekursusi ja õppekavade väljaarendamist.
- Jätkub varajase keeleõppe pilootprogramm „Professionaalne eestikeelne õpetaja põhikoolis ja koolieelses lasteasutuses“ Pilootprogrammi eesmärk on tagada alushariduses kõigile lastele võrdsed võimalused ja eesti keele oskus tasemel, mis on vajalik põhihariduse omandamiseks. Programmi koolitusel osalevad eestikeelsed õpetajad koos rühma meeskonna (venekeelsed õpetajad) ja lasteaia direktoriga.
- Eesti keelest erineva emakeelega õpilaste toetamiseks eesti keele omandamisel on kavandatud kokku 4,3 mln eurot. Antud tegevuse baasrahastuseks ja tegevuste jätkamiseks eelmise aasta mahus on rahalised vahendid kavandatud riigieelarves Vabariigi Valitsuse reservi summas 5 mln eurot, mida Haridus- ja Teadusministeerium taotleb tegevuste jätkamiseks 2022.a alguses.
- Haridus- ja teadusministeeriumi eelarves olevate tegevuste täpsem selgitus:
 - koolieelsete lasteasutuste muukeelsete laste eesti keele õppeks 1,3 mln eurot. Venekeelsed lasteaiarühmad saavad toetust väiksemas mahus eestikeelsete õpetajate ja lasteaia meeskondade varajase keeleõppe täienduskoolituseks ning eesti keele õpet toetava õpi- ja kasvukeskkonna loomiseks. 2021/2022. õ/a seisuga on pilootprojektiga liitunud 62 lasteaeda, neist Narvas 11, Kohtla-Järvel 10, Jõhvis 1, Sillamäel 3, Toilas 1, Tallinnas 27, Tartus 4, Maardus 3, Mustvees 1 ja Viru-Nigulas 1. Lisa eestikeelne õpetaja on värvatud 153 vene õppekeelega rühma, milles õpib ligi 3060 3 – 7-aastast eesti keelest erineva kodukeelega last. Lisaks eraldatakse muu õppekeelega, keelekümluse ja eesti keele kui teise keele tugiõpet võimaldavatele rühmadele toetust eesti keele õppevahenditeks ja töökorralduseks (EHISE november 2020 seisuga 1326 rühma).
 - Eesti keele õppe arendamiseks on kavandatud baasrahastuse rahalised vahendid Vabariigi Valitsuse reservi. Rahade eraldamisel on võimalik toetada õpetajate ettevalmistust kakskeelse õppe rakendamiseks, õppevara koostamist ja soetamist ja õpikeskkonna arendamist osalisele eestikeelsele õppele üleminekul. Jätkata varajase keeleõppe pilootprogrammi „Professionaalne eestikeelne õpetaja põhikoolis“, mis on suunatud eesti keele õppe kvaliteedi parendamisele läbi õpetajate pädevuse tõstmise ning aktiivse keelekeskkonna ja teaduspõhise varajase keeleõppesüsteemi loomise. Rahaliste vahendite saamisel osaleb 40 klassi Harjumaal,

Tartumaal, Ida-Virumaal ning arendatakse varajase keeleõppe alast pädevust ja uuendatakse õppekavu. Lisaks 40 projektiga liitunud õpetajale osalevad koolituses ka koolimeeskonnad.

- Arendatakse keeleõppealast pädevust ja koolitusvõimekust Tallinna Ülikoolis, Tartu Ülikoolis ja Tartu Ülikooli Narva Kolledžis. Toetatakse koole ja lasteaedu muukeelse lapse eestikeelse õppe läbiviimisel. Uussisserändaja keeleõppetoetus, muukeelse lapse keeleõppetoetus eesti õppekeelega koolis, keelekümblustoetus) 2,9 mln eurot.
- Rajaleidja keskuste (kokku 16 keskust) kaudu õppenõustamisteenuse osutamiseks eelkooliealistele lastele ning üldharidus- ja kutseõppeasutustes õppijatele eraldatakse 4,9 mln eurot, millest 4,3 mln on SF 2014+ vahenditest, riigieelarvelistest vahenditest 0,6 mln eurot. Õppenõustamise teenust saanud laste ja õppijate arv on aastas 8000, nõustatud täiskasvanute arv on 18 000, koolivälise nõustamismeeskonna haridussoovituste arv aastas on 4000.
- Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna toetuste programmist „Kohalik areng ja vaesuse vähendamine“ rahastatakse avatud taotlusvooru „Integreeritud tugiteenused koolist väljalangevuse ennetamiseks“ summas 0,8 mln eurot. Toetust saavad taotleda kohalikud omavalitsused ja omavalitsusliidud. Avatud taotlusvoor hõlmab integreeritud teenuste osutamise mudelite väljatöötamist kohalikul tasandil ja meetmete piloteerimist, mis toetavad ebasoodsas olukorras olevate laste ja noorte üleminekuid haridustasemetel vahel ning haridusest tööturule.
- Lasteaiaõpetajate täiendkoolituseks on kavandatud 0,4 mln eurot. Toetus eraldatakse omavalitsusliitudele ja 4 suuremale linnale: Tallinn, Tartu, Narva, Pärnu.
- Tegevuse eesmärkidesse panustab ka omavalitsustele lasteaiaõpetaja palgatoetuseks 15 mln eurot, mida on võimalik kasutada ka tugiteenuste kättesaadavuse tagamiseks ja tugispetsialistide töötasuks lasteaedades. Riigi toetus kohalike omavalitsustele on kavandatud riigieelarves Vabariigi Valitsuse all ja ei sisaldu seetõttu käesolevas programmis.

Programmi tegevus: Õpetajate ja haridusasutuste juhtide arengu toetamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-7 402	-6 639	-763	-10%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-587	-587	0	0%

Vähenedmine on seotud välisvahendite perioodi lõppemisega.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Igal aastal toimub õpetajate ja teiste haridustöötajate tunnustusüritusena aasta õpetaja gala. Haridustöötajate töö väärtustamiseks ning väljapaistvate töölaste saavutuste eest tunnustamiseks määratakse riiklikke hariduspreemiaid ning selleks on kavandatud 0,4 mln eurot. Järgmisel aastal on elutööpreemia suuruseks 65 000 eurot (välja antakse kuni kolm elutööpreemiat) ja aastapreemiate suuruseks 10 000 eurot (välja antakse kuni kümme aastapreemiat). 3750 euroga premeeritakse kümne kategooria nominente.
- Esimest korda tööle asuvad õpetajad ja tugispetsialistid saavad lähtetoetust ja selleks on kokku kavandatud 2,9 mln eurot. Lähtetoetust saanud õpetajate arv on aastas ligikaudu 70 ja tugispetsialistide arv 30.
- Õpetajahariduse ja haridusasutuste juhtide täiendusõppesüsteemi arendamiseks ning ameti atraktiivsuse suurendamiseks ja väärtustamiseks on kavandatud kokku 3,1 mln eurot SF 2014+ arvelt.
- Õpetajatel ja tugispetsialistidel on igal aastal võimalik kandideerida riiklikule haridusstipendiumile, mille eesmärgiks on haridusvaldkonna arengu ergutamine. Prioriteetsed teemad määratakse konkursi väljakuulutamisel. Stipendiumit saab kasutada kuni kuus kuud järjest ning ühe stipendiumi suurus on „kuni“ 11 000 eurot. Taotlused esitatakse kirjalikult hiljemalt 15. novembriks. Kokku antaks välja kuni 5 stipendiumit, selleks on kavandatud 55 000 eurot.
- Õpetajakoolituse stipendiumide eesmärk on väärtustada õpetajaks õppimist ning suurendada õpetajakoolituse erialadele kandideerijate ja õpetajakutse omandajate arvu. Selleks on planeeritud 2022. aasta eelarvesse 0,2 mln eurot.

Programmi tegevus: Kutsesüsteemi arendamine ja oskuste prognoosisüsteem OSKA

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-1 793	-2 089	296	16%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-991	-1 349	358	36%

Toetatakse töajõuvajaduse seire- ja prognoosisüsteemi OSKA (0,7 mln eurot) toimimist ja arengut, et sidustada erinevate tööturu osapoolte ekspertteadmine haridus- ja koolitusteenuste struktuuri, mahtu ja sisu planeerimist toetavaks süsteemiks. Toetatakse tööandjate, erialaliitude ja õppeasutuste koostööd õppekavade arendamisel ning ajakohase tööturuinfo jõudmist karjääriteenustesse.

Toetatakse kutsesüsteemi 1,4 mln euroga kui hariduse ja töömaailma vahelise koostööplatvormi arendust ja rakendamist, sh kutseregistri tööd, kutsestandardite väljatöötamist ning kutseõppeasutuste lõpetajatele kutseeksamite läbiviimist.

Programmi tegevus: Programmi tegevus: Õppe seostamine tööturu vajadustega

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-16 115	-15 341	-774	-5%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-8 182	-5 921	-2 261	-28%

Eelarvesse lisandus 2022. aastal EL taaste- ja vastupidavusrahastu kaudu rohepöörde tegevus 2 mln eurot ja digipöörde tegevus 3 mln eurot.

Vähenedamine on seotud välisvahendite perioodi lõppemisega struktuurifondide meetme „Õppe seostamine tööturu vajadustega“ arvelt (3 mln eurot) ning õppursportlaste toetamiseks mõeldud tegevustest (2,7 mln eurot), mis suunatakse Kultuuriministeeriumi eelarvesse.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- IT Akadeemia ja infosüsteemide arendamiste kaudu toetatakse IT valdkonna jätkusuutlikku arengut läbi infotehnoloogia õppe arendamise kokku 2,4 mln euroga kõrg- ja kutsehariduse valdkondades. Kutsekoolidest osalevad projektis Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus, Tallinna Polütehnikum ning Tartu Kutsehariduskeskus. Lisaks toetatakse 2,7 mln euroga kõrghariduse IKT õppekavade arendamist Tartu Ülikoolis ja Tallinna Tehnikaülikoolis. Selle raames suurendatakse informaatika ja infotehnoloogia õppekavagruppide vastuvõttu keskmiselt 10% aastas .
- Kõigil haridustasemetel arendatakse ettevõtlusõpet 2,1 mln euroga eesmärgiga rakendada ettevõtlikkust arendav õpikäsitus ja ettevõtlus- ning karjääriõpet süsteemselt kõigil haridustasemetel ja -liikides ning luua vajalik metoodika ja õppevara kõigile õppijaile ettevõtlus- ja karjääriõppe läbimise võimaluse tagamiseks. 2022. aasta lõpuks osaleb programmis vähemalt 450 õppeasutust, nendest võtab vähemalt 75% kasutusele tegevuse raames loodud ettevõtlusmooduli.
- Täiendavate töökohapõhise õppe koolituskohtade loomist ning praktilise õppe arendamist kutse- ja kõrgkoolides toetatakse 2,6 mln euroga. Töökohapõhine õpe on tasemeõpe, kus vähemalt 2/3 õppest toimub ettevõttes (kõrghariduses 1/2 õppest). Tegevusi viiakse ellu koostöös Eesti Tööandjate Keskkliidu ning kutse- ja kõrgkoolidega. Tegevuse raames luuakse koostöös ettevõtetega täiendavaid töökohapõhise õppe koolituskohti, toetatakse koole ja ettevõtteid töökohapõhise õppe pakkumisel, töötatakse välja juhendmaterjale, piloteeritakse erinevaid rakendusmudeleid ning populariseeritakse töökohapõhist õpet. 2022. aasta lõpuks on planeeritud kaasata õpipoisiõppesse kumulatiivselt kokku ca 7200 õppijat ja 350 ettevõtet.
- Keeleõppetegevusi toetatakse 0,2 mln euroga, tegevused on suunatud õppekeelest erineva koduse keelega kutseõppijate eesti keele oskuse parandamisele.
- Siseriiklike kutsemeistrivõistluste korraldamiseks on kavandatud 0,4 mln eurot. Toetatakse siseriiklike kutsemeistrivõistluste korraldamist kutseõppe kvaliteedi tõstmiseks ja TV-sarja tootmist kutsehariduse populariseerimiseks.
- Taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) kaudu käivitatakse 2 mln euroga rohepöörde elluviimiseks roheoskuste pakkumise suurendamisele suunatud tegevused. Roheoskuste defineerimisel lähtutakse OSKA meeskonna läbiviidavast uuringust, mille eesmärgiks on kaardistada roheoskused 2021.

aasta sügiseks. Tegevuse disainimisel lähtutakse sellest, et vaja on pakkuda roheoskusi traditsioonilistes tegevusvaldkondades, mis peavad muutuma keskkonnasõbralikumaks. Samuti ajakohastatakse õpet, et valmistada inimesi ette uute nõ roheoskusi vajavate töökohtade tekkeks. Selleks toetatakse tasemeõppe programmide sisu ja korralduse ajakohastamist kõrg- ja kutsehariduses ning täiend- ja ümberõppe programmide pakkumist. Fookuses on eelkõige energeetika, transpordi, logistika, ehituse, põllumajanduse, keemia ja metsanduse valdkonnad.

- RRF-st rahastatava digipööret toetavate oskuste arendamise raames kavandatakse 3 mln euroga digitaalse ettevõtte juhtimisvõimekuse kasvatamist, IKT ekspertide õppe sisu ja korralduse rediseini pakkumispõhiselt targa nõudluse põhiseks tehnika, logistika, tootmise-ja ehitusvaldkondade tasemeõppes. Lisaks on kavas kvalifikatsiooni tõendamise rediseini, sh kutsestandardite sisuline ajakohastamine ning mikrokvalifikatsioonide loomise piloteerimine.

Programmi tegevus: Noorte ettevõtlikkuse ja omaalgatuste toetamine (HOOG)

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-836	-3 472	2 636	315%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-61	-61	0	0%

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Noorteprogrammide Erasmus+: Euroopa Noored, Euroopa Solidaarsuskorpus ja Ideeviit elluviimiseks on eelarves 2,4 mln eurot, millest 2,1 mln Haridus- ja Noorteameti kaudu eraldatavad Euroopa Solidaarsuskorpuse välisabi toetused. Arendatakse institutsioonide võrgustikke ning toetatakse noorte sotsialiseerumist ja ühistegevust soodustavaid algatusi noorsootöösutustes ja noorteühingutes. Toetatakse noorte omaalgatusi ja noorteprojekte, noorte omavahelisi kohtumisi, sotsiaalseid algatusprojekte ning kogukonda kaasavat sotsiaalset ettevõtlust ja noorte vabatahtlikku tegevust praktika-, töö- ja solidaarsusprojekte ning võrgustikutegevust.
- Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna toetusest on kavandatud 1 mln eurot noorte ja noorsootöötajate digipädevuste toetamiseks. Nutikate lahenduste rakendamine võimaldab teha noorsootööd senisest tõhusamalt ja tulemuslikumalt, st jõuda rohkemate noorteni, vähendada noorte tõrjutusriski, suurendada noorte kaasatust ja toetada noorte aktiivset osalust kogukonnas ja otsustes.

Programmi tegevus: Noorte kodanikuosaluse toetamine ja õiguste kaitsmine (OSA)

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-862	-853	-9	-1%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-862	-853	-9	-1%

Tegevuse raames võimendatakse noori olema aktiivsed kodanikud. Toetatakse noorteühinguid ja noorte osaluskogusid noorte kaasamisel ning tagatakse parimate kaasamispraktikate koondamine ja levik, arendades seeläbi kohalike omavalitsuste kaasamisvõimekust.

Programmi tegevus: Noorsootöö kättesaadavuse ja kvaliteedi arendamine (ISE)

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-5 705	-5 058	-647	-11%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-5 582	-4 935	-647	-12%

Kulud vähenevad seoses hasartmängumaksu tulu lahti sidumisega kuludest ning 400 tuhat eurot Koolispordi Liidu toetuse üle andmisega KUMi.

Tegevuse raames toetatakse noorsootöö korraldajaid noorsootöö tegevuste arendamises, samuti korraldajate võrgustumist ja koostööd. Arendatakse noortevaldkonna töötajaskonna pädevusi ja professionaalsust. Toetatakse noorsootöö kättesaadavuse parendamist, korraldatakse ja arendatakse

riiklikku noorteinfo teenust ning töötatakse välja terviklik noortevaldkonna seire- ja analüüsisüsteem. Tegevusteks on kavandatud 4,3 mln eurot.

Jätkeb noorte huvihariduse ja –tegevuse mitmekesistamise ja kättesaadavuse toetamine, milleks on ette nähtud 11 mln eurot. Noorte huvihariduse ja –tegevuse mitmekesisuse ja kättesaadavuse suurendamiseks ette nähtud riiklikust toetusest moodustab 10,3 mln eurot kohalikele omavalitsustele eraldatav toetus, mis on kavandatud riigieelarves Vabariigi Valitsuse peatüki all. 0,2 mln eurot on mõeldud omavalitsuste koostöö edendamiseks, kavade koostamise nõustamiseks ja edasiseks seireks ning 0,5 mln eurot huvialavaldkondade esindusühingutele huvialade kvaliteedi parandamiseks.

Programmi tegevus: Noortele ühiskonnas võrdsete võimaluste tagamine (KINDLUS)

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-1 055	-2 300	-1 245	118%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-200	-200	0	0%

Tegevuse eelarve suureneb 1,2 mln võrra SF 2014+ perioodi struktuuritoetuste vahendite arvelt.

- SF 2014+ struktuuritoetuste vahenditest toetatakse 2,1 mln euroga piirkondlikku koostööd noorsootöötajate kättesaadavuse suurendamiseks ja tõrjusriskis noorte kaasamiseks. Viiakse ellu lisatuge pakkuvad teenused noortele, kes ei õpi, ei tööta ega osale koolitustel (nn NEET-noored), mis toetaksid nende naasmist õpingutesse või töösse.
- Noorte tööeluga kokkupuute suurendamiseks on planeeritud 0,2 mln eurot noortele (sh tõrjusriskis noortele) sisenemiseks tööturule, saada töökogemust ning teadvustada ja kasutada noorsootöös õpitud.

Tulemusvaldkond Teadus- ja arendustegevus ja ettevõtlus

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-210 746	-218 717	7 971	4%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-142 719	-160 018	17 299	11%

Teadus- ja arendustegevuse rahastamise maht on 1% SKP-st, milleks on 2022. aasta riigieelarves ette nähtud 323,7 mln eurot sh Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarves 218,7 miljonit eurot, lisanduvatest vahenditest 40% ehk 16,33 miljonit eurot suunatakse teadussüsteemi toetuseks, 40 % ehk 16,33 mln eurot ettevõtete teadus- ja arendustegevuse toetuseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarve kaudu ning 20% valdkondlike poliitikate teaduspõhiseks arenguks, mis kajastub vastavate ministeeriumite haldusalade eelarves. Teadussüsteemile lisanduvad vahendid suunatakse valdavalt teaduse rahastamise põhiinstrumentidesse hoides uurimistoetuste ja baasfinantseerimise suhet 50:50, kindlustades nii teadussüsteemi järjepideva ja kvaliteetse toimimise.

• Programmi tegevus: Teadusasutuste ja teadlaskonna arengu toetamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-157 581	-160 596	3 015	2%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	-116 353	-131 101	14 748	11%

Teadus- ja arendustegevuse eelarve suureneb, et tagada teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni kulude osakaal 1% SKP-st. 2022. aastal suunatakse sellesse tegevusse riigieelarve strateegia ja 2022. aasta riigieelarve raames lisanduvatest vahenditest 14,33 mln eurot võrreldes 2021 aastaga. Tegevusest tagatakse järgmiste instrumentide rahastuse suurenemine: teadusasutuste baasfinantseerimine, uurimistoetused, riigi TA asutuste tegevuskulud, koostööpartnerite tegevuskulud ning noorteadlaste järelkasvu kindlustamiseks toetatakse doktoriõppe reformiga kaasnevad kulud. Suurendatakse teadusasutuste teadus- ja arendustegevuse rahastamist hoides uurimistoetuste ja baasfinantseerimise

suhet 50:50. Tegevuse eelarve muutus on seotud ka SF 2014+ välisvahendite perioodi tegevuste lõppemisega, mille tõttu välisvahendite osakaal väheneb võrreldes 2021. aastaga 10,1 mln euro võrra.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Teadusasutuste baasfinantseerimine 52,3 mln eurot. Baasfinantseerimine on teadus- ja arendustegevuse finantseerimine teadus- ja arendusasutuste strateegiliste arengueesmärkide realiseerimiseks, sh riigisiseste ja -väliste projektide kaasfinantseerimiseks, uute uurimissuundade avamiseks ning taristusse investeerimiseks. Baasfinantseerimise suurendamine on eelduseks stabiilse akadeemilise karjäärimudeli väljatöötamisele ning tihedama koostöö arendamisele ettevõtete ja teadusasutuste vahel.
- Noorteadlaste järelkasvu kindlustamiseks toetatakse doktoriõppe atraktiivsuse kasvatamist ja doktoriõppe reformimist. Doktorikraadiga inimeste arvu kasv, eriti väljaspool ülikoole on vältimatu eeltingimus Eesti majanduskasvu hoogustamiseks ning kõrgema lisandväärtuse suunas liikumiseks. Doktoriõppe reformimise tulemusena määratletakse doktorandi selgem positsioon teadlaskarjääris sh tagatakse ülikoolides või TA asutustes doktorantidele nooremteaduri lepinguline ametikoht. Kasvab doktoriõppe tulemuslikkus, õpe on paremini seotud ühiskonna vajadustega ning soodustatakse doktoriõppe läbiviimist koostöös ettevõtluse ning positiivselt evalveeritud teadusasutustega. Teadussüsteemi programmist toetatakse eelkõige doktoriõppe reformi tulemusena aset leidva üleminekuga doktorandist nooremteaduriks kaasnevaid täiendavaid kulusid ning haridus- ja noorteprogrammist nooremteadurite töötasu.

Konkurentsipõhiste uurimistoetuste tagamine, sh:

- Uurimistoetused 52,3 mln eurot, on positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasutuses töötava isiku või uurimiserühma kõrgetasemeliseks teadus- ja arendustegevuseks.
- Kõrgetasemeliste uurimiserühmade valdkondadeülese koostöö toetamine teaduse tippkeskuste kaudu 7 mln eurot. Toetatakse tippkeskuste alusuuringuid, rakendusuuringuid ja arendustegevust, teadus- ja arendustegevuse jaoks vajalike vahendite ja aparatuuri soetamist, teadlaste koolitamist ja järelkasvuga seotud tegevusi, tippkeskuste riigisisest ja rahvusvahelist koostööd, teadustegevuse tulemuste levitamist.
- Ministeeriumi vastutusvaldkondadele vajaliku teadus- ja arendustegevuse toetamine 2,5 mln eurot, sh rakendatakse HTMi valdkondlikke teadus- ja arendustegevuse programme humanitaar- ja sotsiaalteaduste valdkonnas, mis toetavad TAIE fookusvaldkonna „Elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum“ sihtide täitmist. Programmid toetavad poliitikavajadustest tulenevate eesti keele, ajaloo, hariduse ja kultuuri kõrge teadusliku tasemega uuringuid, keeletehnoloogiliste lahenduste arendamist ja laialdast kasutuselevõttu.
- Teadussüsteemi toetavate tegevuste raames kaetakse teadussüsteemi haldamise ja arendamise kulud sh toetatakse Eesti Teaduste Akadeemia ja Eesti Teadusagentuuri tegevusi, teadussüsteemi koostööpartnereid ning rahastatakse riigi TA asutuste tegevuskulusid ning eraldatakse riigi teaduspreemiaid ja teadustööde riiklike konkursside preemiaid, milleks on kokku 7,8 mln euroga. Teaduskommunikatsiooni ja teaduse populariseerimise toetamise tegevuste toel arendatakse Eesti elanike sh noorte teaduse ja tehnoloogiahuvi; laiendatakse teadustegevuse ja –tulemuste nähtavust ja levikut ühiskonnas, soodustades nii teadmispõhise ühiskonna arengut. Pööratakse tähelepanu teaduse ja teadushariduse populariseerimisele läbi teaduskeskus AHHA tegevustoetuse ning oluline osa on ka välisvahenditest rahastatava tegevuse Teame+ „Rakett69“ teadussaate toetamine ning avatud taotlusvooru Teame+ projektid, kus toetatakse süsteemseid teadust populariseerivaid ürituste sarju ja tegevusi (1,5 mln eurot).
- Luuakse Eesti ettevõtetele ning TA-asutustele võimalusi saada kõrgtehnoloogilisi tellimusi rahvusvahelistes teadustaristutes (sealhulgas Euroopa Tuumauuringute Organisatsioonis, Euroopa Kosmoseagentuuris, teaduskeskuses European Spallation Source (ESS), rahvusvahelise katsetermotuumareaktori (ITER) juures, MAX-LABis ja muu) osalemise kaudu. Alates 2019 tagatakse Eesti kohustused Euroopa Neutronkiirgusallika European Spallation Source (ESS) rajamisel ning ülalpidamiskulude katmisel ning Euroopa Kõrgjõudlusega andmetöötuse ühisettevõttes (EuroHPC), selleks on eelarvesse planeeritud 5,2 mln eurot.

- Viiakse ellu „Mobilitas Pluss“ ja „DoRa Pluss“ toetusmeetmeid, mille raames **toetatakse teaduse ja kõrghariduse rahvusvahelistumist**. Eesmärgiks on tagada ministriumide üleses koostöös Eesti osalemine Euroopa teadusruumi algatustes (sealhulgas teadustegevuse ühiskavandamises, Euroopa innovatsioonipartnerluses, Balti ja Põhjala ühisruumi algatustes) ning Eesti teadus- ja arendustegevuste avatus rahvusvaheliseks koostööks vastastikku kasulikel alustel. Samuti panustatakse koostöövõimaluste arendamisse kolmandate riikide teadlaste ja teadusasutustega. Jätkatakse Eesti teaduse rahvusvahelist tutvustamist ning "Research in Estonia" ja „Study in Estonia“ turundustegevusi. Kokku on selleks planeeritud eelarvesse 7,4 mln eurot.

Meede: Teadustaristu kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-12 897	-15 194	2 297	15%
Sh piirmääraga vahendid	-8 556	-11 078	2 522	23%

Tegevusse suunatakse lisandunud teaduse vahenditest 2 mln eurot, mis suunatakse riiklikult oluliste teadustaristute investeringute tegevustoetuste suurendamiseks. Eelarve muudatustes kajastuvad ka välisvahenditest rahastatava riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri tegevuse prognoosi vähenemine, kuna SF2014+ periood hakkab lõppema.

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

Toetatakse 6,1 mln euroga riikliku tähtsusega teadustaristu investeringuid ja juurdepääsu riiklikult olulistele rahvusvahelistele teadustaristutele, teadustaristu haldajate jätkusuutliku majandamismudeli väljatöötamist ja juurutamist, sh toetades taristu teenuste väljaarendamist ja rakendamist ning laborite akrediteerimist, et avada teadustaristu ühiskasutuseks nii ettevõtjatele kui avalikule sektorile.

Kindlustatakse 9,1 mln euro ulatuses teadustöö tegemiseks vajalik juurdepääs andmetele ja teadustulemustele, sh andmearhiivide ja -kogude ning teadusraamatukogude tegevuse jätkumine ning juurdepääs olulistele teadusandmebaasidele. Toetatakse EENet-i haridusteenuste tagamist. EENet pakub haridus-, teadus-, kultuuriasutustele turvalist virtuaalse privaatserveri teenust.

Teadmussiirde programm

Programmi tegevus: Sektoritevahelise teadmussiirde toetamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-40 268	-42 927	2 659	6%
Sh piirmääraga vahendid	-16 840	-17 839	999	6%

Eelarve suureneb eelkõige SF2014+ rahastatavate tegevuste prognooside muudatustest tulenevalt. 2,7 mln euro võrra suureneb „Targa Linna Tippkeskuse – Finest TWINS“ tegevuste eelarve. Eelarve vähenemise tuleneb Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarves asunud valitsemisalade ülese ja jaotamata teadus- ja arendustegevuse eelarve ümber suunamisest valitsemisalade eelarvetesse. Vahendid liiguvad selle tulemusel õigete valitsemisalade eelarvesse ja panustavad teaduse rahastamisse. Eelarve väheneb 14,2 mln euro võrra, mis suunatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarvesse (8,4 mln eurot) ja valitsemisaladele valdkondlikuks teadus- ja arendustegevuseks (5,8 mln).

Olulised tegevused 2022. a eesmärkide täitmiseks on:

- Viiakse ellu temaatilisi teadus- ja arendustegevuse programme TAIE fookusvaldkondades. Arendatakse ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste vajadusest lähtuva teadus- ja arendustegevuse pakkumist, sh tehakse temaatilisi alus- ja rakendusuuringuid, toetatakse välistippspetsialistide kaasamist, uute uurimissuundade väljaarendamist, koostöötegevusi, uurimistulemuste turundamist ja kommuniqueerimist ning muid vajalikke tegevusi vastavalt fookusvaldkondade tegevuskavadele. Seejuures jätkatakse IKT programmi (3,3 mln eurot) ja ressursside väärindamise programmi

(ResTA) tegevusi (3,9 mln eurot), mis vaadatakse üle teiste programmide väljatöötamise raames. Neid programme rahastatakse välisvahenditest. 2022. a alustatakse vähemalt kolme uue programmi väljatöötamisega, milleks on planeeritud eelarvesse 1 mln eurot.

- Jätkatakse „Targa linna tippkeskuse – Finest TWINS“ tegevuste toetamist, sh kohalike omavalitsustega koostöös välja selgitatud probleemidele võimalike lahenduste piloteerimist. Tippkeskus uurib ja katsetab uusi lahendusi viies valdkonnas: energia, transport, ehitus-arhitektuur, andmed ja valitsemine. Eesmärk on muuta linnad nutikamateks. Välisvahenditest on planeeritud selleks 2022 eelarvesse 4,9 mln eurot.
- Jätkatakse nutika spetsialiseerumise rakendusuringute (NUTIKAS) toetamist välisvahenditest. Toetus aitab tõsta teadusasutuste võimekust ettevõtlusele vajalike rakendusuringute läbiviimiseks nutika spetsialiseerumise valdkondades ning aitab ettevõtetel tellida ülikoolidelt ja teadusasutustelt vajalikke rakendusuringuid või tootearendusprojekte. Kaetakse uuringute, tehnilise teabe ja patentide teenuste, vahendite ja seadmete kulud, tegevus- ja personalikulud jms. Tegevused lõppevad 2023. a, ettevõtete rakendusuringute toetamist jätkatakse edaspidi MKM rakendusuringute programmis (RUP). Tegevust rahastatakse 2022. aastal välisvahenditest 4,5 mln euroga.
- Jätkatakse kõrghariduse erialastipendiumide eraldamist nutika spetsialiseerumise valdkondades. Stipendiumi eesmärgiks on toetada kõrgkoole motiveeritud üliõpilaste leidmisel ning populariseerida kõrgharidust riigile prioriteetsetes valdkondades, sh loodus, täppisteaduste ja tehnikavaldkondades. Välisvahenditest on selleks planeeritud 2022. aastal 1,7 mln eurot. Tegevus lõpeb 2023. a, jätkutegevused hakkavad edaspidi kajastuma haridus- ja noorteprogrammis (kõrgharidus).
- Riigiasutuste teadus- ja arendusalase võimekuse suurendamiseks rahastatakse välisvahenditest valdkondliku teadus- ja arendustegevuse tugevdamise toetusmeetme (RITA) kaudu Eesti riigi vajadustest lähtuvate sotsiaal-majanduslike eesmärkidega interdistsiplinaarseid rakendusuringuid, ministriumite vajadusest lähtuvaid aktuaalseid ning kiiret sekkumist vajavaid rakendusuringuid, toetatakse teadusnõunike ja arendusnõunike palgakulusid ja võrgustikuga seotud tegevusi (koolitused jms) 5,8 mln euro ulatuses.
- Toetamaks läbimurdeliste teadustulemuste jõudmist praktiliste rakendusteni (*proof-of-concept*), jätkatakse eksperimentaalarenduse grantide väljaandmist konkrentsipoohise uurimistoetuse tulemusena saavutatud teadustulemuste äripotentsiaali testimiseks ja arenduseks. Arendusgrandideks on planeeritud eelarvesse 0,7 mln eurot. Grantidega kaetakse personali- ja teadustöö kulud (sh insenertehnilised ja disainlahendused, intellektuaalomandi kaitsmisega seotud kulud jms).

Tulemusvaldkond Eesti keel ja eestlus

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-5 787	-5 874	87	2%
Sh piirmääraga vahendid	-5 440	-5 448	8	0%

Programmi tegevus: Eesti keele maine ja staatuse tugevdamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-673	-712	39	6%
Sh piirmääraga vahendid	-673	-712	39	6%

- Keeleameti tegevuskulud 0,6 mln eurot. Jälgitakse keeleseaduse korrektset täitmist kõikides olulistest keeleseadusega hõlmatud valdkondades (avaliku ja erasektori töötajate keelekasutus, ametlik keelekasutus vastavalt eesti kirjakeele normile jmt).
- Keelevaldkonna preemiateks, sh riigi F.J. Wiedemanni keeleauhinna väljaandmiseks, on kavandatud 94 000 eurot.

- Levitatakse eesti keele kasutamist, õpetamist ja uurimist ning toetatakse keelepoliitikaalast rahvusvahelist koostööd. Eesti esindatuse tagamiseks rahvusvahelistes keeleinstitutsioonide võrgustikes ning mainekujunduse ürituste, sh üldhariduskoolidele kavandatud õppetöövälise ürituste korraldamiseks on eelarves ca 20 000 eurot.

Programmi tegevus: Keeletaristu ja keele tehnoloogia arendamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-3 605	-3 787	182	5%
Sh piirmääraga vahendid	-3 319	-3 420	1	0%

Tegevused hõlmavad keeleteaduse arendamist ning sõnastike, oskussõnastike, terminibaaside, kõne- ja tekstikorpuste koostamist. Toetatakse ka hõimurahvaste keelte ja kultuuride arengut.

- Eesti Keele Instituudi koordineerimisel toetatakse 1,5 mln euroga oskuskeele arendamist ja terminitööd, edendatakse e-keelenõustamist, seejuures arendatakse terminihalduskeskkonda Ekilex ja keeleportali Sõnaveeb. Korraldatakse hõimurahvaste programmi tegevusi, millega toetatakse hõimurahvaste keelte ja kultuuride uurimist ja keeletaristu arendamist.
- 0,5 mln euroga toetatakse alusuuringute läbiviimist eesti keele seisundi hindamiseks, luuakse tingimused eesti keele valdamiseks, kasutamiseks ja väärtustamiseks haridussüsteemis, sh soodustatakse eestikeelsete kõrgkooliõpikute koostamise toetusmeetme kaudu eestikeelsete teadustekstide loomist ja avaldamist ning eesti teaduskeele arendamist.
- Tegevus sisaldab Haridus- ja Teadusministeeriumile planeeritud haldus- ja juhtimiskulusid summas 1,6 mln eurot, mis on 11,17 % ministeeriumi ülalpidamiskuludest.

Programmi tegevus: Eesti keele õppe toetamine ja oskuse hindamine, mitmekeelsuse toetamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-1 508	-1 376	132	-9%
Sh piirmääraga vahendid	-1 448	-1 316	132	-9%

Tegevus hõlmab eesti keele kui emakeele ja eesti keele kui teise või võõrkeele ning võõrkeelte õpet toetavaid tegevusi, sh täiskasvanute eesti keele õpe ja eesti keele õpe välismaal.

- Eesti keele tasemeeksamite korraldamiseks ja eesti keele õppe kulude hüvitamiseks on eelarves 0,4 mln eurot. Parandatakse täiskasvanute eesti keele õppe kvaliteeti ja tõhustatakse järelevalvet. Vähemalt neljas linnas valmistatakse ette ja korraldatakse neli korda aastas eesti keele eksameid kõigil keeletasemetel (A2-C1).
- Toetatakse 0,1 mln euroga haridusvaldkonna töötajate eesti keele õpet ja arendatakse eesti keele kui teise keele ja aineõpetajate eesti keele õpetamise oskusi. Jätkatakse eesti keele e-õppe arendustega nii täiskasvanutele mõeldud e-kursuste loomiseks kui ka alushariduses ja üldhariduses õppivate laste eesti keele õppe abistamiseks.
- Eesti keele õpet eestlaste kogukondades asuvates üldharidus- ja pühapäevakoolides, seltsides, lasteaedades, mudilasringides ning keelekursustel rahastatakse 0,6 mln euroga. Samuti toetatakse Üleilmakooli tegevusi, välismaal elavatele eesti lastele ja noortele suunatud keelelaagreid ja noortevahetusi, välismaal töötavate eesti keele õpetajate täienduskoolitust, väliseesti noorte õppimist Eestis, välismaal asuvatele õpetuskohtadele sobivate eestikeelsete õppematerjalide koostamist ning väliseesti ajaloolis-kultuurilise pärandi kogumise, säilitamise ja kättesaadavaks tegemisega seotud projekte.
- Eesti keele ja kultuuri õpetamist jätkatakse 0,2 mln euroga rohkem kui 30 erineva riigi kõrgkoolis. Lisaks antakse eestikeelses keskkonnas õppimiseks ning eesti keele ja kultuuri välisõppurite tihedamaks sidumiseks Eesti kultuuriruumiga välja stipendiume ja sihttoetusi.
- 90 tuhat eurot on kavandatud soodustamiseks haridusasutustes erinevate võõrkeelte õpetamise alustamist ja võõrkeelte valiku laiendamist ning rahvusvaheliselt tunnustatud võõrkeelte

riigieksamite sooritamist. Jätkatakse koostööd Eestis võõrkeelte õpet toetavate kultuuriinstituutidega ning toetatakse võõrkeelte õpetajate täiendkoolituste ning keeleõpetajate omavahelise koostöö edendamist.

Tulemusvaldkond Tõhus riik

Programmi tegevus: Arhivaalide kogumine, säilitamine ja juurdepääsu tagamine

Eelarve	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Kulud	-8 857	-8 736	-121	1%
<i>Sh piirmääraga vahendid</i>	<i>-7 720</i>	<i>-7 940</i>	<i>220</i>	<i>3%</i>

Olulised tegevused 2021 eesmärkide täitmiseks

Rahvusarhiivi lähiaastate oluliseks ülesandeks on Rahvusraamatukogu hoone rekonstrueerimise projekti koostamises ja elluviimises osalemine. Pärast rekonstrueerimist kolivad Rahvusarhiivi Tallinnas tegutsevad üksused Rahvusraamatukoguga sama katuse alla.

Lisaks üldharidust ja kõrgharidust toetavatele tegevustele pööratakse enam tähelepanu ka täiskasvanuõppele, samuti laiendatakse erivajadustega inimestele suunatud programme. Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035 raames panustatakse paindlike ja isikupõhiste õpiteede arendamisse. Üha rohkem tegevusi suunatakse erinevatele kogukondadele, sh jätkatakse ühisloomeprojektidega.

HTM valitsemisala investeeringud

Investeeringute kogumaht 2022.a on 65,3 mln eurot, millest piirmääraga 3 mln ja välistoetustest 61 mln eurot.

Tabel 2022.a investeeringute kava

	2020 tegelik	2021 RE	2022 RE	Muutus	Muutus %
Investeeringud kokku	-35 229	-9 324	-65 355	-56 031	601%
Inventar	-160	-156	-982	826	528%
IT investeeringud	-3 376	-1 808	-1 575	233	-13%
Muud investeeringud	-8 660	-520	-613	93	18%
Kinnisvara	-16 746	-5 614	-49 309	43 695	778 %
Vahendid Riigi Kinnisvara Aktsiaseltsile	-3 521	-4 719	-620	-4 099	-87%
Gümnaasiumivõrgu korrastamine	-12 250	-192	-48 689	48 497	25259%
Käibemaks	-5 481	-528	-12 876	12 348	2339%

